

ХАСЕВИЧ Ніл (псевд. і крипт.: Бей-Зот, 333, Левко, Рибалка, Старий, Джміль, KB-37, 3-14, 85-10; 25. 11. 1905, с. Дюксин Рівненського пов. Волинської губ., нині Рівненського р-ну Рівненської обл. — 04. 03. 1952, с. Сухівці Рівненського р-ну Рівненської обл.) — художник, графік, громадсько-політичний діяч, учасник національно-визвольних змагань. Бронзовий (1945), Срібний (1948), Золотий (1952) Хрести заслуги УПА, медаль «За боротьбу в особливо важких умовах». Інвалід дитинства (втратив ногу, потрапивши під поїзд). Закінчив гімназію у Рівному (1925, екстерном), Академію мистецтв у Варшаві (1935, графічний факультет) з правом викладання у середніх школах. Член-засновник українського мистецького гуртка «Спокій» у Варшаві, до якого входили П. Андрусій, **В. Васьківський**, **С. Дричик**, **В. Зварич**, **П. Холодний**, **В. Гаврилюк**, **П. Мегик**. 1931—33 його роботи були представлені на виставках у Львові, Празі, Берліні, м. Чикаго та Лос-Анджелес (обидва — США); полотно «Прання» здобуло відзнаку премії «Ватикан» (1931), портрет гетьмана І. Мазепи відзначено дипломом Академії мистецтв у Варшаві (1932). Наприкінці 1930-х рр. захопився різьбою на дереві (дереворитами), 1937 отримав третій грошовий приз на міжнародній виставці гравюр на дереві у Варшаві. 1939 видав художні альбоми «Книжкові знаки Ніла Хасевича» (Варшава) та «Екслібрис Ніла Хасевича» (Філадельфія). Як ілюстратор співпрацював із українськими часописами

«Шлях» та «Волинське слово». За рівнем таланту його порівнюють із *І. Трушем*, **Г. Нарбутом**, **В. Кричевським**. Член Волинського Українського об'єднання (від 1935), делегат його крайового з'їзду в Луцьку, член ОУН. Від 1943 — член Крайової референтури пропаганди ОУН на північно-західних українських землях (ПЗУЗ). Ілюстратор майже всіх видань ОУН ПЗУЗ та УПА-Північ («До зброї», «Вільна Україна», «За Самостійну Україну», «Український перець», «Хрін»). Створив понад 150 дереворитів на повстанську тематику, найвідоміші серед яких — «До зброї», «За Українську Самостійну Соборну Державу», «Ми стали волі на сторожі», «Воля народам, воля людині». Керував понад 20-ма підпільними друкарнями на ПЗУЗ. Написав підручник з графіки, заснував школу різьбярів у підпіллі. Його учні працювали під псевдами: Артем, Мирон, Свирид, Гнат, Скиба, Довбуш. Автор проєктів військових відзнак УПА (ескізу Хреста Заслуги і Хреста Бойової Заслуги та медалі «За боротьбу в особливо важких умовах»), бофонів, печаток, бланків, що використовували у діловодстві підпільних структур ОУН. 1948 обраний до УГВР. Доробок митця за часів підпілля видано в США у альбомах «Волинь у боротьбі» та «Графіка в бункерах УПА» (1950—52). Загинув у бою із оперативною групою міністерства державної безпеки СРСР. Місце поховання невідоме. Його ім'ям названо вулиці у Львові, Луцьку, Рівному, Костополі (Рівненського р-ну Рівненської обл.), Ковелі, Володимирі (обидва — Волинської обл.), Первомайську (Миколаївської обл.). 1992 на місці загибелі художника у Сухівцях встановлено пам'ятний знак, у Рівному — пам'ятник та меморіальну дошку.

Рекомендована література

1. Яців Р. Композитор повстанської графіки // Шлях перемоги. 1993, 23 січ.;
2. Содоль П. Українська Повстанча Армія, 1943—49: Довід. Т. 1—2. Нью-Йорк, 1994—95;
3. Загаєцька О. «Ми стали волі на сторожі» (До 100-річчя від дня народж. Н. Хасевича) // Образотворче мистецтво. 2006. № 1;
4. Дьомін М. Мистецтво і зброя Ніла Хасевича (До 100-річчя художника) // Вітчизна. 2006. № 7—8;
5. Ніл Хасевич (1905—1952): Альбом. Л., 2010.

О. Й. Стасюк

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Хасевич Ніл / О. Й. Стасюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-884470>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).